

Flora- en faunaonderzoek op planlocatie Haarwal 3 te Wageningen

In opdracht van:

Dhr. Van Vlastuin

Juli 2014

Natuur
kompas
Ecologisch onderzoek & advies

Flora- en faunaonderzoek op planlocatie Haarwal 3 te Wageningen

Colofon:

J.H.S. Rijsdijk MSc

Natuurkompas
Ecologisch onderzoek & advies

Thorbeckestraat 116
6702 BT Wageningen
Tel: 06-24804418
E-mail: info@natuurkompas.nl
Kvk: 51113139

© Natuurkompas

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2	Beleidskader	3
2.1	Inleiding	3
2.3	Soortbescherming: Flora- en faunawet	3
3	Werkwijze	4
3.1	Beschrijving onderzoeksgebied	4
3.2	Geplande werkzaamheden	5
3.3	Werkwijze	6
4	Resultaten en effectbeoordeling	7
4.1	Vaatplanten	7
4.2	Grondgebonden zoogdieren	7
4.3	Vleermuizen	9
4.4	Vogels	10
4.5	Reptielen en amfibieën	11
4.5	Vissen	12
4.5	Overige beschermde soorten	13
5	Conclusies en aanbevelingen	14
5.1	Soortenbescherming	14
5.2	Aanbevelingen	14
Literatuurlijst		

1. Inleiding

De heer Van Vlastuin heeft ongeveer anderhalf jaar geleden de voormalige proefboerderij van de Wageningen University gepacht. Hij heeft bij de gemeente Wageningen op 6 juli 2013 een verzoek ingediend voor een bestemmingswijziging van het perceel. Het verzoek is om de huidige bestemming voor onderzoek te wijzigen in een reguliere agrarische bestemming. Voordat de gemeente Wageningen hierover een besluit kan nemen, moet de haalbaarheid van dit plan ten opzichte van de huidige regelgeving worden aangetoond. Hiervoor is onder andere een flora- en faunaquickscan noodzakelijk waarin moet worden aangetoond dat de bestemmingswijziging niet leidt tot negatieve effecten op beschermde dier- en plantensoorten.

Ecologisch onderzoek en adviesbureau Natuurkompas is bij monde van dhr. Top van Midden Nederland door dhr. Van Vlastuin gevraagd een flora- en faunaquickscan uit te voeren om de effecten op beschermde dier- en plantensoorten in kaart te brengen. Er wordt enkel ingegaan op de Flora- en faunawet. Voorliggend flora- en faunaonderzoek is gebaseerd op een gebiedsanalyse, beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde plant- en diersoorten en een biotoopinschatting die is gemaakt tijdens een verkennend veldonderzoek.

2 Beleidskader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante natuurwetgeving en het natuur- en soortenbeleid van de diverse overheden, die van belang zijn bij de voorgenomen plannen. In deze rapportage is enkel de Flora- en faunawet van belang. In deze wet is de soortbescherming vastgelegd.

2.3 Soortbescherming: Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is bepalend voor soortenbescherming. De wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. De doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van de in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Uitgangspunt hierbij is het zogenaamde “neetenzij”-principe. Slechts voor een beperkt aantal activiteiten kan een ontheffing op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet worden verleend. Voorwaarde voor een ontheffing is dat met de voorgenomen activiteit de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is.

In de Flora- en faunawet worden de beschermde dier- en plantensoorten opgedeeld in drie categorieën:

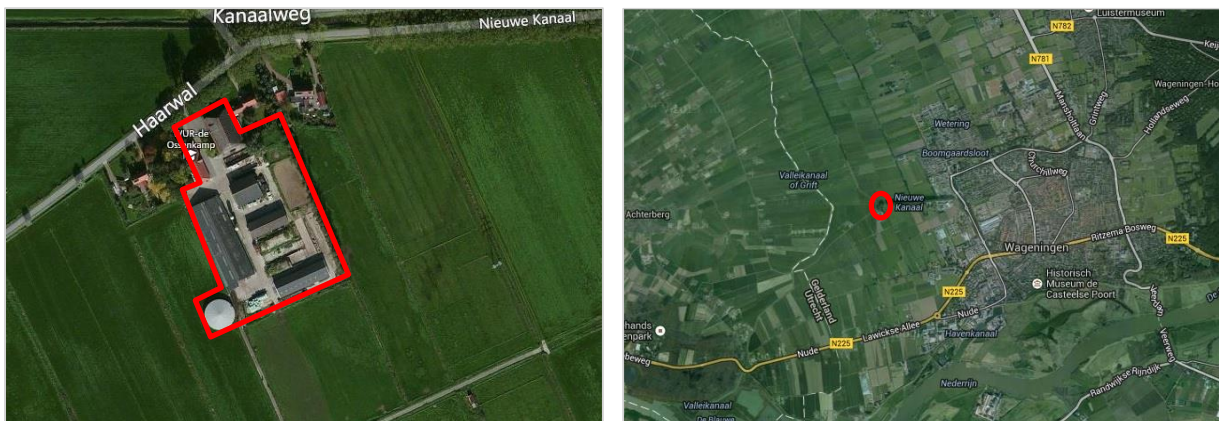
1. Beschermingscategorie 1: hieronder vallen een groot aantal algemeen voorkomende beschermde soorten, zoals het konijn, haas en ree. Deze soorten komen zo algemeen voor in Nederland dat er geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd wanneer vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord of aangetast.
2. Beschermingscategorie 2: hieronder vallen soorten die minder algemeen zijn, zoals het edelhert en wild zwijn. Deze soorten zijn strikter beschermd. Voor activiteiten die aantasting of verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen tot gevolg hebben, is een vrijstelling mogelijk. De initiatiefnemer dient dan een goedgekeurde gedragscode te bezitten. Is dit niet het geval, dan moet er een ontheffing worden aangevraagd. In een gedragscode staan de gedragslijnen aangegeven die moeten worden gevolgd om schade aan beschermde dier- en plantensoorten zoveel mogelijk te voorkomen. Een ontheffing is nodig wanneer er voor de voorgenomen plannen of activiteiten geen goedgekeurde gedragscode bestaat.
3. Beschermingscategorie 3: hieronder vallen de zeldzame soorten, zoals de adder en alle soorten vleermuizen. Hier is geen vrijstelling mogelijk. Er wordt voor deze groep alleen een ontheffing verleend wanneer er geen alternatieve oplossingen mogelijk zijn, de voorgenomen activiteit een in de wet genoemd belang dient en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet. Volgens dit artikel dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat ervoor gezorgd moet worden dat, voorafgaand aan de werkzaamheden, gecontroleerd is of negatieve gevolgen voor de aanwezige soorten voorkómen kan worden door het treffen van maatregelen.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan de Haarwal 3 te Wageningen in de provincie Gelderland. Wageningen ligt aan de noordoever van de Nederrijn, ten westen van Renkum, ten zuiden van Ede en ten zuidoosten van Veenendaal. De directe omgeving van Wageningen wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied in het (noord)westen. Het betreft hier het gebied De Ossenkampen. In het zuiden wordt het gekenmerkt door de uiterwaarden van de Nederrijn en in het (noord)oosten door de bossen en heidevelden van de Veluwe (zie ook afbeelding 3-1). Het plangebied grenst in het noorden aan de Haarwal. In het oosten, zuiden en westen grenst het plangebied aan open agrarisch gebied.

Afbeelding 3-1. Links: Het plangebied (rood omlijnd) aan de Haarwal. Rechts: globale ligging van het plangebied (rood omlijnd). Luchtfoto: Google Earth, bewerking Natuurkompas.

In de huidige situatie is het plangebied deels bebouwd (zie afbeelding 3-2). Er staat ondermeer een ligboxenstal, een kapschuur, een aantal andere stallen en sleuvsilo's. Het boerenerf is grotendeels verhard. De agrarische gronden vallen buiten de grenzen van het plangebied.

Afbeelding 3-2. Korte impressie van het plangebied: Van linksboven naar rechtsonder: Het woonhuis met bijgebouw, het bijgebouw, hooiberg met mobiele melkinstallatie, de bedrijfswoning met bijgebouwen, een lege ligboxenstal en een bomenrij met een deel van de agrarische gronden. Foto's: Natuurkompas, 2014.

3.2 Geplande werkzaamheden

Er worden geen gebouwen gesloopt of bijgebouwd. Het betreft hier enkel een wijziging in de bestemming van 'Agrarisch-onderzoek en onderwijs' naar 'regulier agrarisch'. Er treden geen wijzigingen op in de grootte van de veestapel.

3.3 Werkwijze

De quick scan is gebaseerd op een biotoopinschatting. Met behulp van atlasgegevens van de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), De Amfibieën en Reptielen van Nederland (Creemers *et al.*, 2009), Atlas van de Nederlandse Vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en verschillende websites met verspreidingsgegevens is op voorhand ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Op 4 maart 2014 heeft Natuurkompas het plangebied en de directe omgeving bezocht voor een quick scan. Doel van de quick scan is om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en deze te beoordelen op hun geschiktheid voor beschermde dier- en plantensoorten. Ook is er gekeken naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten en dieren. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen, prooiresten en potentieel geschikte verblijfplaatsen.

Vanwege het eenmalige karakter geeft het veldbezoek slechts een globaal beeld van de aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Het veldbezoek heeft daarmee nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van verschillende planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

4 Resultaten en effectbeoordeling

In het kader van de Flora- en faunawet moet er getoetst worden of er bij een ruimtelijke ingreep mogelijk negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten plaatsvinden. De voorgenomen plannen zouden kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring.

4.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene plantensoorten zoals straatgras (*Poa annua*), paardenbloem (*Taraxacum officinale*), gewoon speenkruid (*Ficaria verna*) en hondsdrif (*Glechoma hederacea*) aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Het plangebied is grotendeels verhard.

Nabij het plangebied ligt wel het langjarig botanisch rijke graslandexperiment Ossekampen. Dit gebied maakt echter geen onderdeel uit van het plangebied waardoor effecten zijn uit te sluiten.

Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten in bijvoorbeeld tuinen zijn niet beschermd door de Flora- en faunawet omdat het hier niet om natuurlijke groeiplaatsen gaat.

Effectbeoordeling

Doordat er geen streng beschermde plantensoorten voorkomen binnen het plangebied, zijn negatieve effecten op voorhand uit te sluiten.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens de verspreidingsgegevens van ondermeer www.waarneming.nl, www.telmee.nl en de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) komen er in de omgeving van het plangebied soorten als de egel (*Erinaceus erinaceus*), mol (*Talpa europaea*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), ree (*Capreolus capreolus*) en konijn (*Oryctolagus cuniculus*) voor (alle soorten vallen onder tabel 1). Daarnaast zijn ook de strikt beschermde eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), wild zwijn (*Sus scrofa*), steenmarter (*Martes foina*), das (*Meles meles*), bever (*Castor fiber*) en boommarter (*Martes martes*) waargenomen. De eekhoorn, wild zwijn en steenmarter vallen onder tabel 2 van de Flora- en faunawet. De das, bever en boommarter vallen onder tabel 3. Voor tabel 2 en 3 soorten geldt er geen vrijstelling, negatieve effecten moeten daarom worden voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) strikt beschermde zoogdieren aangetroffen.

Verspreiding

Binnen het plangebied zijn weinig ruige delen aanwezig. Toch zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten zoals de egel en mol niet uit te sluiten. Deze soorten vallen allemaal onder tabel 1 van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Eekhoorn

De eekhoorn komt niet voor in het plangebied. De soort komt vooral voor in opgaand naaldbos en oud en gemengd bos met veel naaldbos. Hier foerageert de eekhoorn

op eikels en dennenkegels. In het plangebied zijn naaldbomen en eiken afwezig. Hiermee is de aanwezigheid van de eekhoorn in het plangebied uit te sluiten.

Wild zwijn

Het wild zwijn komt niet voor in het plangebied. De soort komt voor in droge en natte voedselrijke loofbossen en gemengde bossen. Het wild zwijn heeft een duidelijke voorkeur voor eiken- en beukenbossen. In deze bossen zijn met name in de herfst veel eikels en beukennotjes te vinden. Binnen het plangebied zijn droge en natte voedselrijke loofbossen afwezig. De waarnemingen van het wilde zwijn zijn waarschijnlijk gedaan in en rond Wageningen-Hoog.

Steenmarter

De aanwezigheid van de steenmarter kan niet worden uitgesloten. De steenmarter is een soort die voorkomt in en nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Van steenmarters is bekend dat ze rust- en verblijfplaatsen creëren in kruipruimtes en loze ruimtes tussen plafonds, muren en zolders in huizen en andere gebouwen. Binnen het plangebied zijn meerdere geschikte schuren en opstallen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van de steenmarter niet op voorhand kan worden uitgesloten. Dhr. Van Vlastuin gaf zelf aan geen steenmarters te hebben waargenomen.

Das

De das komt niet voor in het plangebied. Dassen maken hun grote en opvallende holen vaak op droge en zandige plaatsen. Ze maken daarnaast gebruik van vaste looproutes die worden gemarkeerd met uitwerpselen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (wissels, burchten, snuitputjes, mestputjes) aangetroffen van dassen. Gezien het karakter van het plangebied (grotendeels verhard terrein) en het ontbreken van burchten wordt de soort ook niet verwacht. De aanwezigheid van de das is uit te sluiten.

Bever

De bever komt niet voor in het plangebied. Bevers zijn te vinden in het overgangsgebied tussen land en water. De soort komt dus voor in moerassen en langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen bestaande uit bomen als wilg en es. Doordat er in een straal van een paar honderd meter geen geschikte watergangen voorkomen, kan het voorkomen van de bever in het plangebied worden uitgesloten.

Boommarter

De aanwezigheid van de boommarter kan niet worden uitgesloten. De boommarter leeft in bossen van allerlei typen en leeftijden. Als rustplaats gebruiken ze vaak boomholten en konijnen-, vossen- en dassenholen. Ook holtes tussen boomwortels of onder takkenbossen kunnen voldoen als rustplaats. Nesten worden vaak gevonden in oude spechten- en eekhoornholen. Binnen het plangebied zijn geen geschikte bomen aanwezig. Wel is er een groot aantal nestkasten opgehangen die kunnen dienen als verblijfplaats voor de boommarter. Hoewel er geen sporen, uitwerpselen of prooi-resten van de boommarter zijn aangetroffen, kan de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de boommarter niet worden uitgesloten.

Effectbeoordeling

Van de beschermde zoogdiersoorten is alleen de aanwezigheid van de steenmarter en boommarter niet uit te sluiten. Doordat er echter geen gebouwen gesloopt worden,

gaan er geen mogelijke verblijfplaatsen van de steenmarter of boommarter verloren. Ook is er geen sprake van een toename in de bedrijvigheid. De plannen leiden niet tot negatieve effecten op strengbeschermde grondgebonden zoogdieren.

4.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997; www.waarneming.nl; www.telmee.nl) komen er in de omgeving van het plangebied soorten voor als gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Alle vleermuissoorten vallen onder tabel 3 van de Flora- en faunawet en zijn daarmee strikt beschermd. Er is geen vrijstelling mogelijk.

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en boombewonende soorten zoals de watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen. Er wordt onderscheid gemaakt in verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven.

Boombewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is het plangebied doorzocht op het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Binnen het plangebied zijn een aantal oudere bomen met loszittende bast aanwezig. De loszittende bast kan fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat boombewonende vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn.

Gebouwbewonende vleermuizen

Verschillende gebouwen in het plangebied kunnen fungeren als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. De bedrijfswoning heeft een pannendak waaronder vleermuizen kunnen wegkruipen. Een aantal andere gebouwen bevat daklijsten waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen. De gebouwen en het omringende bodemoppervlak zijn grondig geïnspecteerd, maar er zijn geen sporen, uitwerpselen of prooiresten van vleermuizen aangetroffen. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan echter niet op voorhand worden uitgesloten.

Vaste vliegroutes

Vleermuizen staan er om bekend dat ze vaak jarenlang gebruik maken van vaste vliegroutes tussen de verblijfplaats en het foerageergebied. Hierbij volgen ze bestaande lijnvormige elementen in het landschap, zoals bomenrijen. Het behoud van dergelijke lijnvormige elementen is cruciaal voor de instandhouding van het leefgebied van vleermuizen. Mogelijk fungeert de populierenlaan aan de noordzijde van het perceel als vaste vliegroute voor vleermuizen.

Effectbeoordeling

Er worden geen bomen gekapt, waardoor negatieve effecten op boombewonende vleermuizen en vaste vliegroutes zijn uit te sluiten. Er zijn geen sporen gevonden die erop wijzen dat gebouwen in het plangebied een verblijfplaats vormen voor gebouwbewonende vleermuizen. Doordat er geen gebouwen gesloopt worden, zijn negatieve effecten op gebouwbewonende vleermuizen uit te sluiten. De voorgenomen bestemmingswijziging leidt niet tot negatieve effecten op vleermuizen.

4.4 Vogels

Vogels nemen een aparte plaats in binnen de Flora- en faunawet. Alle vogelsoorten zijn tijdens het broedseizoen beschermd. De bescherming geldt dan vooral voor de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Er wordt in de Flora- en faunawet echter geen periode aangegeven voor het broedseizoen.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

Van sommige vogelsoorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit houdt in dat hun nesten het hele jaar door beschermd zijn. Binnen deze categorie worden vier subcategorieën onderscheiden:

1. Nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats. Een voorbeeld hiervan is de steenuil (*Athena noctua*).
2. Nesten van koloniebroeders die elk jaar terugkeren om op dezelfde plaats te broeden. Deze soorten zijn zeer honkvast of zijn afhankelijk van bebouwing of specifieke biotopen. Een voorbeeld hiervan is de huismus (*Passer domesticus*).
3. Nesten van solitaire vogels die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en afhankelijk zijn van bebouwing of honkvast zijn. Een voorbeeld hiervan is de ooievaar (*Ciconia ciconia*).
4. Vogelsoorten die elk jaar gebruik maken van hetzelfde nest en zelf nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen. Een voorbeeld hiervan is de buizerd (*Buteo buteo*).

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende algemeen voorkomende vogelsoorten waargenomen: holenduif (*Columba oenas*), patrijs (*Perdix perdix*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), zwarte kraai (*Corvus corone*), ekster (*Pica pica*), houtduif (*Columba palumbus*), turkse tortel (*Streptopelia decaocto*) en vink (*Fringilla coelebs*). Daarnaast zijn er een aantal strenger beschermde soorten waargenomen als de spreeuw (*Sturnus vulgaris*), huismus (*Passer domesticus*), buizerd (*Buteo buteo*) en sporen van de kerkuil (*Tyto alba*). Uit gegevens van het NDFF, aangeleverd door de gemeente Wageningen (NDFF, geraadpleegd 18 juli 2013, periode 2009-2013) blijkt ook dat er op en rond het erf nesten van de kerkuil, steenuil (*Athena noctua*) en ransuil (*Asio otus*) voorkomen.

De waargenomen spreeuwen en huismussen nestelen naar alle waarschijnlijkheid onder de pannendaken binnen het plangebied. De buizerd is foeragerend waargenomen. De bomen binnen het plangebied zijn uitgebreid geïnspecteerd op het voorkomen van horsten (roofvogelnesten). Deze zijn niet waargenomen. Doordat de bomen op het moment van het veldbezoek nog geen blad droegen, kan worden uitgesloten dat horsten over het hoofd zijn gezien. Binnen het plangebied zijn meerdere uilenkasten geplaatst. Dhr. Van Vlastuin heeft aangegeven dat er twee koppels uilen binnen het plangebied actief zijn. Tijdens het veldbezoek zijn er op de hooizolder van de kapschuur ook een groot aantal sporen van de aanwezigheid van de kerkuil aangetroffen (zie ook afbeelding 4-1). Van de andere uilenparen zijn geen sporen aangetroffen.

Afbeelding 4-1. Van linksboven naar rechtsonder: Een uilenkast op de hooizolder van de kapschuur, een veer van de kerkuil aangetroffen op de hooizolder, een veelgebruikte rustplaats en een braakbal van de kerkuil. Foto's: Natuurkompas, 2014.

Effectbeoordeling

Binnen het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig van de spreeuw, huismus, kerkuil, steenuil en ransuil. Er worden geen gebouwen gesloopt of bomen gekapt waardoor er geen mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten verloren gaan. Ook leidt de voorgenomen bestemmingswijziging niet tot een aantasting van het foerageergebied van de kerkuil, steenuil of ransuil. De bestemmingswijziging leidt niet tot een afname in kwaliteit of oppervlak aan foerageergebied. Negatieve effecten op jaarrond beschermde nestplaatsen zijn uit te sluiten.

4.5 Reptielen en amfibieën

Uit de verspreidingsgegevens (RAVON, www.waarneming.nl) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de hazelworm (*Angius fragilis*), ringslang (*Natrix natrix*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*) zijn waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen of amfibieën waargenomen.

Hazelworm

De hazelworm leeft bij voorkeur in bossen, bosranden, houtwallen en heidegebieden. Daarmee heeft de soort een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De meeste waarnemingen worden gedaan op bos- en heideterreinen. Binnen het plangebied is dichte vegetatie afwezig. De aanwezigheid van de hazelworm is daarmee uit te sluiten. De waarnemingen van deze soort zijn waarschijnlijk gedaan op de uitlopers van de Veluwe.

Ringslang

De ringslang kan voorkomen in meer verstoorde gebieden (waaronder stedelijk gebied). De soort is met name te vinden in nattere gebieden met een natuurlijke oeverzone. Als voortplantingslocatie maakt de ringslang gebruik van broeihopen. Tijdens het veldbezoek zijn geen broeihopen aangetroffen. Ook zijn er geen nattere gebieden met een natuurlijke oeverzone aanwezig in het plangebied. De waarnemingen van de ringslang zijn waarschijnlijk gedaan in ondermeer de uiterwaarden van de Nederrijn. Het is uit te sluiten dat de ringslang voorkomt in het plangebied.

Rugstreepad

De rugstreepad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals uiterwaarden van rivieren, opgespoten terreinen en akkers. Voor de voortplanting is de rugstreepad afhankelijk van (tijdelijke) ondiepe plassen en poelen die snel opwarmen. Ook ondiepe sloten kunnen geschikt zijn als voortplantingswater. Binnen het plangebied geen plassen of sloten aanwezig. Het terrein is vrijwel volledig verhard waardoor vergraafbaar zand ontbreekt. Hierdoor is het voorkomen van de rugstreepad uit te sluiten.

Zandhagedis

De zandhagedis wordt uitsluitend gevonden in zandige gebieden met een open en gevarieerde vegetatie (bijvoorbeeld goed ontwikkelde struikheidegebieden op de Veluwe). Een belangrijke eis die de soort aan zijn leefgebied stelt, is de aanwezigheid van voldoende zonnige plekken om op te kunnen warmen en kale, zonnige zandplekken voor de eiafzet. Binnen het plangebied komen dergelijke biotopen niet voor. De aanwezigheid van de zandhagedis is uitgesloten. De waarnemingen van de zandhagedis zijn waarschijnlijk gedaan op de nabijgelegen heidegebieden van de Veluwe.

Effectbeoordeling

Binnen het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig voor strikt beschermde amfibieën. De voorgenomen bestemmingswijziging leidt niet tot negatieve effecten op strikt beschermde amfibieën.

4.5 Vissen

Binnen het plangebied zijn sloten afwezig. In de directe omgeving zijn echter wel een aantal sloten aanwezig. Uit gegevens van het NDFF, aangeleverd door de gemeente Wageningen (NDFF, geraadpleegd 18 juli 2013, periode 2009-2013) blijkt dat in die watergangen de grote modderkruiper voorkomt. Mogelijk komt ook de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en bittervoorn (*Rhodeus amarus*) voor. Ook kunnen er verschillende algemene soorten voorkomen als de driedoornige en tiendoornige stekelbaars.

Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde vissoorten waargenomen. Vissen trekken 's winters naar diepere vaarten om daar de winter door te brengen en de koude enigszins te ontlopen. Doordat de watertemperatuur nog relatief laag was, is

het mogelijk dat de vissen de sloten nog niet betrokken hebben. De watergangen zijn ook niet bemonsterd omdat er geen ingrepen in de watergangen plaatsvinden.

Effectbeoordeling

Er vinden geen ingrepen plaats in de omringende watergangen. De bestemmingswijziging leidt ook niet tot veranderingen in het aquatisch milieu waardoor negatieve effecten op beschermde vissen op voorhand zijn uit te sluiten.

4.5 Overige beschermde soorten

Mogelijk komt de platte schijfhoren (een slakkensoort) voor in de watergangen in en rondom het plangebied. Deze soort heeft een voorkeur voor goed begroeide watergangen. Gezien het tijdstip van het veldbezoek (begin maart) is het niet mogelijk om aan te geven of de watergangen binnen het plangebied geschikt zijn als leefgebied voor de platte schijfhoren. Voor overige beschermde soorten is geen geschikt biotoop aanwezig.

Effectbeoordeling

Er vinden geen ingrepen plaats in de omringende watergangen. De bestemmingswijziging leidt ook niet tot veranderingen in het aquatisch milieu waardoor negatieve effecten op de platte schijfhoren en eventuele voortplantingswateren van insecten zijn uit te sluiten.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet is nagegaan of er met de voorgenomen plannen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten worden aangetast. De voorgenomen plannen kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring. Plannen die er toe leiden dat het plangebied minder geschikt is als foerageergebied voor dieren, zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij er in de onmiddellijke omgeving van het plangebied geen alternatieve geschikte foerageergebieden aanwezig zijn.

Algemeen voorkomende soorten

Deze soorten vallen allemaal onder tabel 1 van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit betekent dat voor de voorgenomen plannen geen ontheffing voor deze soorten nodig is.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vallen onder tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing moet worden aangevraagd. Binnen het plangebied komen meerdere strikt beschermde soorten voor. De bestemmingswijziging leidt niet tot verstoring van strikt beschermde soorten of vernietiging van leefgebied van soorten. Negatieve effecten op strikt beschermde soorten zijn daarmee uit te sluiten waardoor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk is.

5.2 Aanbevelingen

Naast de consequenties vanuit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied. Hiertoe valt te denken aan:

- Het planten van inheemse, besdragende bomen en struiken voor vogels en vleermuizen.

Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., Hoekstra B., van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- Creemers, R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Websites

- Website Google Earth (maps.google.nl).
- Website RAVON (www.ravon.nl).
- Website overheid (www.rijksoverheid.nl).
- Website telmee (www.telmee.nl).
- Website waarnemingen (www.waarneming.nl).
- Website zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl).